

JEZUS ALS LERAAR - EEN DUURZAAM PEDAGOGISCH MODEL

BART J. KOET

Een van de meest duidelijke kenmerken van de veelkleurige Joodse tradities is dat leren daarin een centrale plaats inneemt. 'Talmoad' is niet voor niets afgeleid van het Hebreeuwse woord voor leren. Het is dan ook niet vreemd dat een van de belangrijkste titels van Jezus 'leraar' is en een van de meest gebruikte woorden in de evangeliën en Handelingen het woord 'leerling'. De Dag van het Jodendom is een uitgelezen moment om deze beslissende achtergrond van Jezus opnieuw in het voetlicht te plaatsen.

Dit artikel gaat over een bepaald aspect van Jezus' leren die helpen zijn wijze van leren te vergelijken met ander Joods leren. Leren is in de Joodse traditie ook vaak *systematisch* leren. Ook Jezus' manier van leren kan beschreven worden als een soort pedagogische methode. Die methode is te typeren met het acroniem K.I.N.D.¹ Dit staat voor *Kindgericht*, *Inspirerend*, *Niet Negatief* en *Doelgericht*. We vinden overigens trekken van die pedagogie al terug in het Oude Testament, het wijsheidsboek dat Jezus hanteerde. Ook latere, Joodse leraren, de rabbijnen, hebben vergelijkbare pedagogische ideeën. Het is duidelijk dat zij en Jezus in dezelfde traditie staan.

Kindgericht

Een van de allereerste huidige pedagogische principes is dat een docent *kindgericht* moet zijn. Dat is minder modern dat het lijkt. Een mooi voorbeeld van een kindgerichte aanpak zou wel eens het Pesach ritueel kunnen zijn. Dat ritueel begint met de vraag van de jongste aanwezige. De vraag waarom op die bijzondere avond alles anders is dan op andere dagen wordt echter getriggerd door de aanwezigheid van elementen die er gewoonlijk niet zijn. Waarom is er op die bijzondere avond het ongedesemde brood? Een kind mag dus aan de aanvang van de seider-viering principieel in het midden staan.

1

Op verschillende plaatsen in het Nieuwe Testament vinden dat principe ook. Zo is er het verhaal waarin mensen hun jonge kinderen naar een lerende Jezus brengen opdat hij ze zal aanraken (Mattheüs 19,13-15/Marcus 10,13-15/Lucas 18,15-17). Ik volg hier vooral de versie van Mattheüs. Wanneer Jezus' leerlingen dat zien, worden ze bozig op hen. Op wie? Op de ouders of op de kinderen? Dat zegt de tekst niet zo duidelijk, maar wel is duidelijk dat Jezus tegen zijn leerlingen ingaat. Hij zegt: "Laat de kinderen tot mij komen" en voegt daaraan toe: "Verhindert ze niet". Hij maakt dus dubbel-duidelijk dat hij wil dat kinderen bij zijn leren welkom zijn, zelfs de kleinere. Hij geeft er echter ook een reden voor: "Want van die is het koninkrijk/heerschappij van God" (Mattheüs 19,14). Jezus geeft een eigen interpretatie van die heerschappij. In het land waar God heerst, draait het om de kinderen. Hij vraagt van zijn leerlingen dat ze als kinderen het koninkrijk van God, het doel van al Jezus' lessen, betreden.

Inspirerend

Uit het NT komt overduidelijk naar voren dat Jezus een Inspirerend verhalenverteller is. Zijn parabellen zijn een element van de joodse manier van lesgeven (zie ook verhaal van Nathan). Het verhalen vertellen, het werken met gelijkenissen is Jezus' manier van inspirerend lesgeven.

Niet Negatief

In de moderne pedagogiek is er terecht veel nadruk op het positief benaderen van kinderen. Jezus' leren is meestal te typeren als 'Niet Negatief'. Ik denk dat we daarbij een interessante wending kunnen geven aan een heel wezenlijk onderdeel van Jezus' leer: het zegenen. Zegenen is zeggen dat

¹ Acroniem =letterwoord, woord gevormd uit beginletters van andere woord.

het goed mag gaan. In het Latijn is dat *benedicere*: 'bene' is dan 'goed' en dicere is 'zeggen'. Wellicht kunnen we hier spreken van een vroege vorm van 'positief denken'.

Doelgericht

De D van het acroniem KIND staat voor doelgericht. Een voorbeeld van die doelgerichtheid is hoe Jezus – net als de rabbijnen – werkt met 'de grote samenvatting'. Als antwoord wat het doel is van bijvoorbeeld de Wet geeft Jezus een samenvattende regel van die Wet. Een mooi voorbeeld daarvan vinden we in Markus 12,28-34. Paulus spreekt over de liefde als de samenvatting en richtlijn (doel) van alle Wet (Rom 13,8-10). In verschillende teksten van het Nieuwe Testament komt die doelgerichtheid van Jezus tot uiting.

Een favoriet van mij is het verhaal over de rijke jongeling. Direct nadat we in Mattheus gehoord hebben over het zegenen van de kinderen, komt er iemand naar voren die vraagt: "Meester, wat voor een goed moet ik doen, zodat ik eeuwig leven zal hebben (Matt 19,16)?"

Als Jezus dan verwezen heeft naar het doen van de Tien Geboden/Woorden, vertelt Mattheus expliciet dat het een jonge man is (de Latijnse vertaling vertaalt met *adolescens*!). Met een adolescent, een jonge man, blijven we in de sfeer van jeugdigen die open staan voor leren. Vervolgens raadt Jezus hem aan alles te verkopen en hem te volgen. De jonge man vertrekt want hij heeft veel goederen. Het verhaal vertelt niet wat hij gaat doen. Omdat hij jong is zou het mij niet verbazen als hij toch volgeling van Jezus geworden is...

Conclusie

Wie eenmaal oog gekregen heeft voor de pedagogische strategieën van Jezus zal bij het lezen van de verschillende evangelies telkens weer opmerken hoe een goede leraar Jezus is en zal vaak herkennen dat die lessen vallen te typeren als de methode KIND.